

Ondernemerspeiling Apeldoorn 2022

Een peiling onder bedrijven en instellingen

Mei 2023

Remmelt Bos
Wout Westendorp
Datalab Gemeente Apeldoorn, Eenheid Informatie

Inhoudsopgave

1.	Samenvatting	3
2.	Inleiding	4
3.	Waardering ondernemingsklimaat Apeldoorn	7
4.	Inzet gemeente voor ondernemingsklimaat	9
5.	Verhuisplannen	11
6.	Arbeidsmarkt	13
7.	Energietransitie en circulariteit	15
8.	Kwalitatief onderzoek Ondernemersklimaat	19
Bijlage 1	Vragenlijst	20
Bijlage 2	Overzichtskaart stadsdelen Apeldoorn	31

1. Samenvatting

Regelmatig voert de gemeente Apeldoorn een peiling uit onder de ondernemers en instellingen. Daarin bevragen we hen onder andere op eventuele verhuisplannen, het vestigingsklimaat en de waardering voor de gemeentelijke inzet. Ook geven zij een algemeen cijfer voor het door hen ervaren ondernemersklimaat. De vorige ondernemerspeiling werd in 2018 uitgevoerd.

In 2022 zijn 7.397 bedrijven en instellingen uitgenodigd om deel te nemen. Van hen hebben er 681 een digitale vragenlijst ingevuld. Daarnaast voerden wij met 17 respondenten een verdiepend gesprek.

Achtergrond

De ondernemerspeiling 2022 is afgenomen in een tijd van crises. Tijdens de laatste ondernemerspeiling in 2018 zagen we een periode van hoogconjunctuur en economisch ging het Nederland voor de wind. Helaas kwam daarna een omslag. De coronacrisis diende zich aan en bracht voor velen een tijd van onzekerheid en zorg. En we waren de gevolgen van de coronacrisis nog niet te boven of een nieuwe crisis volgde. De oorlog in Oekraïne liet zien dat een oorlog op ons continent ook Nederland hard raakt. Ondernemers hebben te maken met inflatie, hoge energieprijzen, stijgende grondstofkosten en personeelstekorten. Hoewel deze achtergronden niet uitputtend zijn onderzocht is het aannemelijk dat de resultaten van de ondernemerspeiling 2022 hierdoor een pessimistischer beeld geven van die in 2018.

Waardering

Ondernemers waarderen Apeldoorn als vestigingslocatie voor hun bedrijf. Zij gaven het vestigingsklimaat een 7,6. Ondernemers in de dorpen zijn het meest tevreden. Zij geven de huidige vestigingslocatie zelfs een 8,0. We zien een significant verband tussen of de ondernemer zich zorgen maakt over de ontwikkeling van het bedrijf en het gegeven cijfer voor het ondernemersklimaat. Het gemiddelde cijfer dat de respondenten geven voor het ondernemersklimaat is een 6,5. Maakt men zich geen zorgen, dan is het cijfer hoger. Heeft men zorgen over de ontwikkeling van het bedrijf, dan is het cijfer lager. Ook zien we dat ondernemingen met >50 medewerkers gemiddeld een hoger cijfer geven, namelijk een 6,9. Dat ondernemers tevreden zijn met Apeldoorn als vestigingslocatie blijkt ook uit het feit dat slechts 3% aangeeft te willen verhuizen naar een locatie buiten Apeldoorn.

Belangrijke thema's

Ook is gevraagd aan de respondenten aan welke onderwerpen volgens hen de gemeente aandacht moet besteden de komende jaren. De belangrijkste thema's zijn: energiebesparing en energietransitie (36%), aantrekkelijk maken van de binnenstad (24%) en toekomstbestendig maken van de bestaande werklocaties (19%). In de kwalitatieve gesprekken kwam naar voren dat niet altijd bij ondernemers bekend is waarvoor zij bij de gemeente terecht kunnen bij wie zij dan moeten zijn.

Vervolg

De ondernemerspeiling is voor de gemeente een belangrijk informatief instrument. De uitkomsten geven richting aan onze plannen. Zo start begin mei 2023 het Zakelijk Energie Loket www.apeldoorn.nl/zakelijkenergieloket.nl met informatie en ondersteuning voor ondernemers rond energiebesparing en energietransitie en zetten we de samenwerking met ondernemersverenigingen voort rond het toekomstbestendig maken van de huidige werklocaties. Samen met diverse stakeholders werken we aan twee projecten om mensen om te scholen richting technische- en zorg beroepen (Tech1000 en Zorg1000). Ook geven we meer aandacht aan duidelijke en makkelijk vindbare informatie voor ondernemers en brengen we de vraagbaak voor ondernemers, het Bedrijvencontactpunt, en de relatiemanagers [Relatiemanagers voor ondernemers | Gemeente Apeldoorn](#) beter onder de aandacht.

2. Inleiding

Kader

De gemeente Apeldoorn vindt het belangrijk om te weten hoe tevreden bedrijven en instellingen zijn over de dienstverlening en het beleid van de gemeente, en wat redenen zijn om zich in Apeldoorn te vestigen. Wat maakt Apeldoorn aantrekkelijk als ondernemersstad?

Om hier antwoord op te kunnen geven heeft de gemeente Apeldoorn een peiling onder ondernemers laten uitvoeren. In het najaar van 2022 zijn 7.397 bedrijven en instellingen uitgenodigd om deel te nemen aan de Ondernemerspeiling 2022 van de gemeente Apeldoorn. Zij konden aan het onderzoek deelnemen door het invullen van een digitale vragenlijst. Van hen hebben er 681 een geldige vragenlijst ingevuld. In 2015 en 2018 is deze peiling ook uitgevoerd. Hoewel de respons in deze beide jaren iets hoger was, is het met de aantallen die dit jaar behaald zijn nog steeds voldoende om betrouwbare uitspraken te doen over de mening van bedrijven en instellingen in Apeldoorn.

Het volgende overzicht toont de steekproefomvang, respons en de responsratio per stadsdeel. Op stadsdeelniveau is de responsratio het hoogst in de dorpen (12,0%), het laagst in Zuidoost (6,8%).

Tabel 1 Steekproef, respons en responsratio naar stadsdeel, 2022

Stadsdeel	Steekproef	Respons	Responsratio
Binnenstad	693	50	7,2%
Noordwest	1.476	152	10,3%
Noordoost	1.585	123	7,8%
Zuidoost	813	55	6,8%
Zuidwest	1.501	142	9,5%
Dorpen	1.329	159	12,0%
Totaal Apeldoorn	7.397	681	9,2%

In de ondernemerspeiling van 2018 is onderzocht of aan de behoefte voldaan kan worden om de uitkomsten op bedrijventerreinniveau te rapporteren. Toen werd geconcludeerd dat door de kleine (absolute) aantallen er geen betrouwbare uitspraken gedaan konden worden over de bedrijventerreinen. Aangezien de aantallen nu lager zijn dan in 2018, zal de conclusie hetzelfde zijn. Daarom wordt er in dit rapport enkel op gemeente- en/of stadsdeelniveau gerapporteerd.

Samenstelling respons 2022

Voor dit onderzoek is gebruik gemaakt van een vestigingenbestand van de provincie Gelderland waarin 14.135 bedrijven en instellingen zijn opgenomen. Hierbij gaat het in 10.539 gevallen om een eenmansbedrijf of -instelling (zzp'ers) en in de overige 3.596 gevallen om een vestiging met meer dan 1 werknemer. Voor het onderzoek is een steekproef van 4.000 zzp'ers getrokken en zijn 3.397 grotere organisaties benaderd. Omdat sommige organisaties meerdere vestigingen hebben met hetzelfde postadres, is het aantal van daadwerkelijk uitgenodigde ondernemers (3.397) lager dan het totale aantal vestigingen met meer dan 1 werknemer (3.596).

Tabellen 2a en 2b laten de samenstelling van de respons naar vestigingskenmerken van de bedrijven en instellingen zien. Zelfstandigen zonder personeel kennen een aandeel van 25% in de respons. De ruime meerderheid van 68% van de respondenten telt 2 t/m 49 arbeidsplaatsen. Bedrijven en instellingen met 50 of meer arbeidsplaatsen waren goed voor 7% van de respons.

Tabel 2a Samenstelling respons (ongewogen) naar aantal arbeidsplaatsen, 2015- 2022

Arbeidsplaatsen	Aantal	Percentage		
		2022 (n=681)	2018 (n=873)	2015 (n=875)
1	173	25%	34%	24%
2 t/m 49	463	68%	62%	70%
50 en meer	45	7%	4%	5%
Totaal	681	100%	100%	100%

Qua bedrijfssector (speerpuntindeling op basis van SBI) valt de helft van de bedrijven in een niet-speerpuntsector. De vrijetijdssector is met 19% qua respons de grootste speerpuntsector.

Tabel 2b Samenstelling respons (ongewogen) naar speerpuntsector, 2022

Speerpuntsector	Aantal	Percentage
ICT & media	30	4%
Maakindustrie	64	9%
Zorg	48	7%
Transport & logistiek	68	10%
Vrije tijd	132	19%
Niet-speerpunt sectoren	339	50%
Totaal	681	100

Respons door de jaren heen

Op de vorige pagina zagen we dat in de peiling van 2022 de respons per stadsdeel nogal uiteen loopt. Dit gold in 2018 ook, zo laat figuur 1 op de volgende pagina zien. Waar de responsratio in 2015 per stadsdeel nog redelijk gelijk was, zien we dat de verschillen in 2018 en 2022 tussen de stadsdelen een stuk groter zijn.

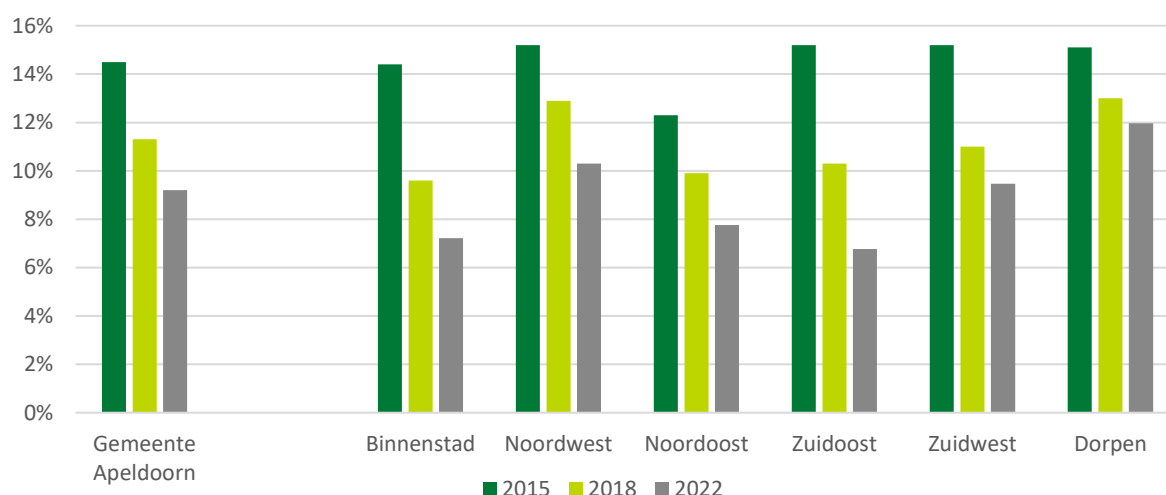
Wat nog meer opvalt is dat de responsratio sinds 2015 voor alle stadsdelen en gehele gemeente duidelijk lager is geworden. Dit houdt in dat een kleiner deel van de uitgenodigde ondernemers een (correct en volledig) ingevulde enquête naar ons heeft geretourneerd. Absoluut gezien is het totale aantal reacties (681) ook beduidend kleiner dan in 2018 en 2015 (beide jaren rond 875).

Warme contacten

Dit jaar is ervoor gekozen om bedrijven waar de gemeente vaker contact mee heeft, persoonlijk via email voor de peiling te benaderen, met als doel de respons te vergroten. In totaal zijn er 211 bedrijven persoonlijk aangeschreven, waarvan 12 ZZP'ers, 81 in de groep 2 t/m 49 arbeidsplaatsen en 118 bedrijven met 50 of meer arbeidsplaatsen.

Van deze groep warme contacten kwamen 85 ingevuld enquêtes terug, een responsratio van 40%. Of dit komt door de persoonlijke benadering van deze groep of de kenmerken van de bedrijven in deze groep is lastig vast te stellen. Ondanks deze actie is de responsratio in 2022 lager dan vorige jaren, zo concludeerden we eerder.

Figuur 1 Responsratio naar stadsdeel

Correctie en weging

De resultaten van deze peiling zijn tot stand gekomen via steekproefonderzoek. Dit betekent dat bij de interpretatie van de uitkomsten rekening moet worden gehouden met nauwkeurigheidsmarges. De statistische betrouwbaarheid en nauwkeurigheid van de uitkomsten zijn in gebieden met kleine aantallen respondenten lager dan in gebieden met grote aantallen respondenten.

Om een eventuele over- of ondervertegenwoordiging naar aantal arbeidsplaatsen in een stadsdeel te corrigeren is een weegprocedure toegepast. Die gewichten zijn zodanig dat de gewogen verdeling naar aantal arbeidsplaatsen en gebied in de respons exact gelijk wordt aan de verdeling in de populatie. Daarom is aan de ondervertegenwoordigde groepen een hoger gewicht en oververtegenwoordigde groepen een lager gewicht toegekend. De gewogen uitkomsten van deze peiling zijn daardoor representatief voor het stadsdeel waarin het bedrijf is gevestigd en de grootteklasse van het bedrijf.

3. Waardering ondernemingsklimaat Apeldoorn

Net als eerdere jaren hebben we in dit onderzoek de ondernemers gevraagd naar hun mening over het ondernemingsklimaat in Apeldoorn. Een goed ondernemingsklimaat is een werkwijze waarin de gemeente de ondernemers goed faciliteert en ondersteunt en op de hoogte is van de behoeftes en problemen van ondernemers. Zodat hier passend beleid voor kan worden ontwikkeld, waardoor het goed ondernemen is in Apeldoorn.

Het ondernemingsklimaat wordt dit jaar door de ondernemers gewaardeerd met een gemiddeld rapportcijfer van 6,5. Vergeleken met de Ondernemerpeiling van 2018 is dit een daling van bijna een punt (zie tabel 3). Mogelijk zijn de crises waar we de afgelopen tijd mee te maken hebben (gehad) hier debet aan.

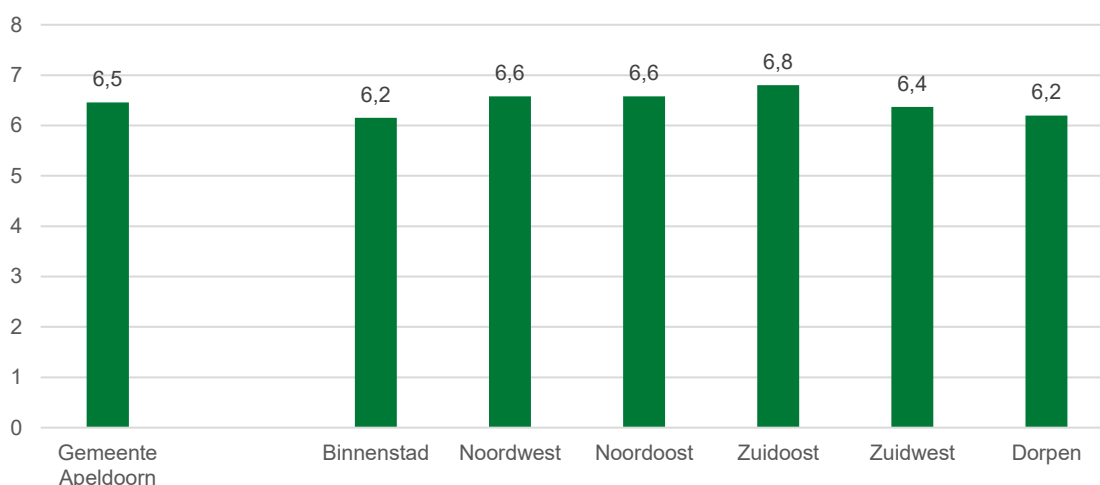
Tabel 3 Vergelijking rapportcijfer ondernemingsklimaat naar stadsdeel (2022: n=524)

	2015	2018	2022
Binnenstad	6,9	7,1	6,2
Noordwest	7,3	7,5	6,6
Noordoost	7,3	7,5	6,6
Zuidoost	6,9	7,5	6,8
Zuidwest	7,3	7,7	6,4
Dorpen	7,1	6,9	6,2
Gemeente Apeldoorn	7,2	7,4	6,5

De waardering van het ondernemingsklimaat is het hoogste in stadsdeel Zuidoost. In de Binnenstad, Zuidwest en de dorpen zijn de ondernemers minder tevreden dan gemiddeld over het ondernemingsklimaat.

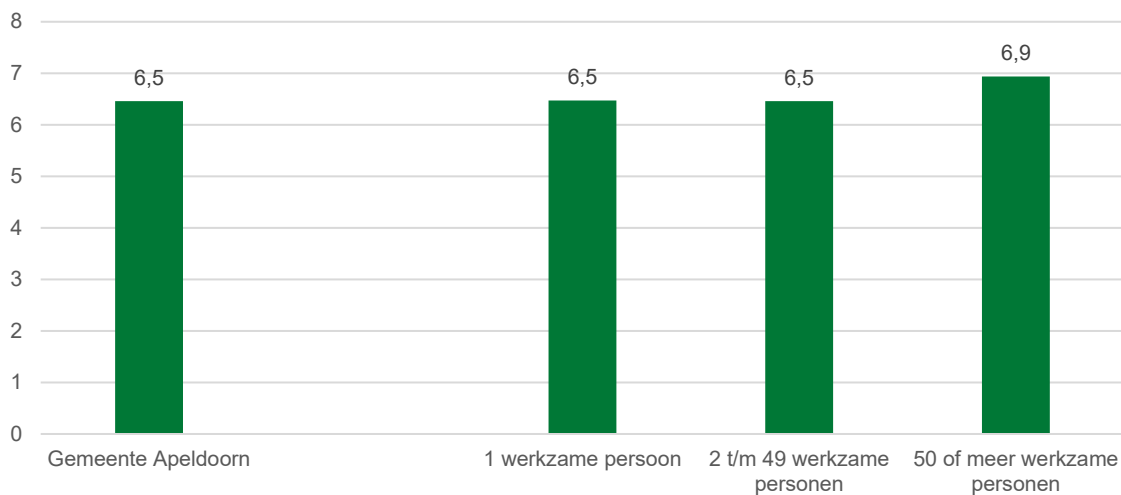
Ten opzichte van 2018 geven ondernemers in alle stadsdelen in 2022 gemiddeld een lager rapportcijfer op dit onderdeel. De daling is voor alle stadsdelen minimaal 0,5 procentpunt. Vooral de relatief lage waardering van stadsdeel Zuidwest op dit onderdeel in 2022 is opvallend, omdat de ondernemers in dit stadsdeel in 2018 nog juist het hoogste rapportcijfer gaven.

Figuur 2 Gemiddeld rapportcijfer ondernemingsklimaat 2022, naar stadsdeel (n=524)

Als we kijken naar de rapportcijfers uitgesplitst naar bedrijfsgrootte, dan valt op dat het rapportcijfer gegeven door bedrijven met meer dan 50 arbeidsplaatsen (6,9), in positieve zin afwijkt van het gemeentelijke gemiddelde van 6,5 en het rapportcijfer van de overige beide groepen. Door het kleine aantal respondenten uit deze groep (gewogen zo'n 2% van het totale aantal respondenten), heeft dit cijfer relatief weinig invloed op het gemiddelde.

Figuur 3 Gemiddeld rapportcijfer ondernemingsklimaat 2022, naar grootteklasse bedrijven (n=524)

4. Inzet gemeente voor ondernemingsklimaat

In het vorige hoofdstuk zagen we dat het ondernemingsklimaat in Apeldoorn minder goed wordt gewaardeerd dan in eerdere peilingen. Om de oorzaak hiervan te achterhalen is de ondernemers gevraagd welke onderdelen van het gemeentelijk beleid voor hen het zwaarst wegen bij de waardering van het ondernemingsklimaat. De onderstaande tabel geeft een overzicht van de antwoorden van de ondernemers. Omdat er maximaal 3 antwoorden gegeven konden worden, tellen de percentages op tot meer dan 100%. Het percentage geeft aan welk deel van de ondernemers dit antwoord heeft aangevinkt.

Tabel 4 Belangrijkste onderdelen gemeentelijk beleid bij waardering ondernemingsklimaat (2022: n=610)

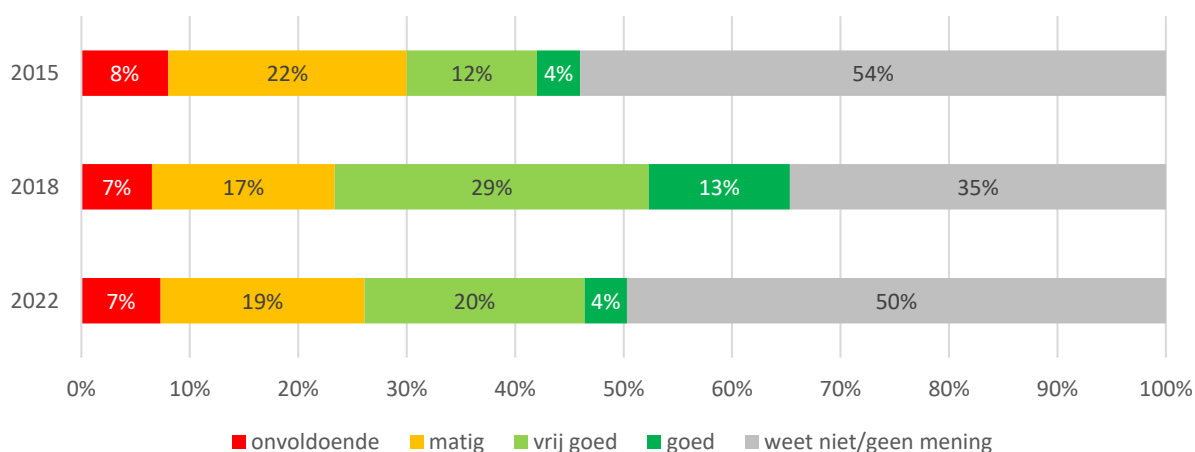
Onderdeel	2015	2018	2022
Starters- en ZZP-beleid	7%	25%	28%
Bereikbaarheid van mijn locatie en parkeervoorzieningen	42%	29%	26%
Gemeentelijke belastingen en heffingen*	12%	20%	22%
Leefbaarheid en veiligheid	27%	19%	19%
Netwerken en branche contacten	19%	15%	19%
Dienstverlening (persoonlijk/ digitaal)	20%	26%	17%
Regeldruk	11%	17%	15%
Beschikbaarheid van werklocaties of uitbreidingsmogelijkheden	7%	8%	13%
Ondersteuning van ondernemers en ondernemersverenigingen**	27%	29%	12%
Vergunningverlening	15%	19%	12%
Personeelsaanbod (arbeidsmarkt beleid)	5%	5%	11%
Iets anders			8%
Handhaving	3%	7%	8%
Kansen op aanbesteden	12%	8%	7%
Aanwezigheid onderwijsinstellingen			4%
Totaal	207%	228%	220%

* OZB, toeristenbelasting, precario, reclame belasting etc.

** bijvoorbeeld bij innovatie, energiebesparing, personeelsbehoefte, samenwerking in de speerpuntsectoren, etc.

In 2015 zagen we dat de bereikbaarheid (inclusief parkeren) als het zwaarstwegende onderdeel werd beschouwd. Dit onderdeel werd toen door 4 op de 10 ondernemers aangevinkt. In 2018 en 2022 speelt bereikbaarheid nog steeds zwaar mee in de waardering van het ondernemingsklimaat van Apeldoorn, zij het in beduidend mindere mate (29% respectievelijk 26% van de ondernemers koos dit antwoord in 2018 en 2022). Opvallend is dat de ondersteuning van ondernemers in 2022 (12%) veel minder zwaarwegend was dan in 2018 (29%) en 2015 (27%). Daarnaast zien we dat de beschikbaarheid van werklocaties en het beleid voor starters en ZZP'ers sinds 2015 juist veel zwaarder meeweegt bij de waardering van het ondernemingsklimaat. Beleid voor starters en ZZP'ers wordt hoofdzakelijk door eenmanszaken gezien als belangrijk onderdeel voor de waardering van het ondernemingsklimaat. Nog geen 3% van de ondernemers met meer dan 1 werknemer gaf aan dit een belangrijk onderdeel te vinden, terwijl bijna 40% van de eenmanszaken/ZZP'ers dit onderdeel bij deze vraag heeft aangevinkt.

Figuur 4 Inzet gemeente voor verbetering ondernemingsklimaat (2022: n=651)

De inzet van de gemeente om het ondernemingsklimaat te verbeteren is volgens de ondernemers sinds 2018 iets verslechterd. Hoewel de helft geen mening had over dit onderwerp, is men verdeeld over de inzet van de gemeente: van iedereen met een mening is de helft (redelijk) tevreden en de overige helft (gematigd) ontevreden. In 2018 was men beduidend positiever over dit onderwerp, in 2015 negatiever.

Naast de huidige situatie is de ondernemers ook gevraagd waar de gemeente volgens hen in de komende jaren meer aandacht aan moet schenken. De onderstaande tabel laat hiervan de top 10 meest gekozen antwoorden zien. Er kon meer dan 1 antwoord worden gekozen. Het percentage geeft ook hier aan welk deel van de respondenten dit antwoord heeft aangevinkt.

Tabel 5 Top 10 thema's voor de gemeente om de komende jaren aandacht aan te schenken, 2022 (n=651)

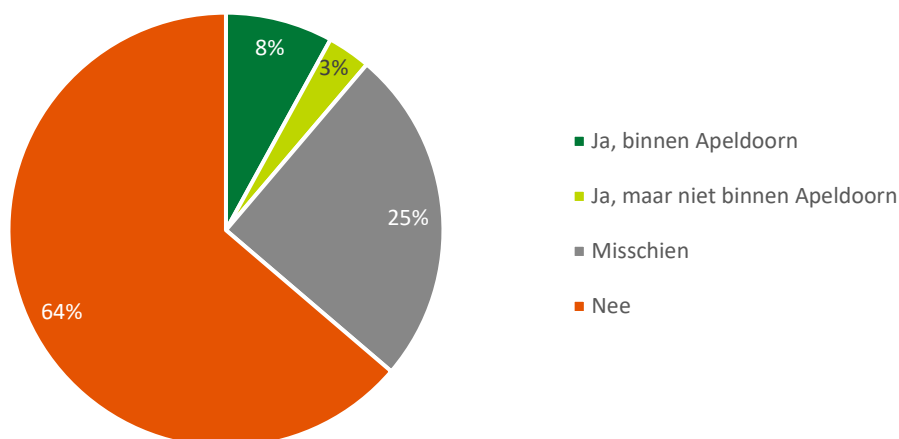
Thema	Percentage
Energiebesparing en energietransitie	36%
Aantrekkelijke binnenstad	24%
Toekomstbestendig maken van bestaande werklocaties	19%
Aantrekkelijke woonstad	16%
Aanbesteding door lokaal MKB	16%
Ondermijning (criminaliteit)	16%
Onderwijs/arbeidsmarkt	15%
Digitale bereikbaarheid	13%
Faciliteren ondernemersverenigingen en samenwerkingsverbanden/versterken netwerken	12%
Bereikbaarheid werklocaties per auto	11%

Uit tabel 5 kunnen we opmaken dat een derde deel van de ondernemers energiebesparing en -transitie een belangrijk thema vindt waar de gemeente aandacht aan moet schenken. Dit is hoogstwaarschijnlijk ingegeven door de huidige energielasten die de afgelopen tijd sterk zijn gestegen. Ter vergelijking: in 2018 vond 18% van de ondernemers dit een belangrijk aandachtspunt voor de gemeente. Hiermee samenhangend vindt men ook het hergebruiken van grondstoffen duidelijk belangrijker dan in 2018 (9% in 2022 vs 5% in 2018), terwijl bereikbaarheid per auto in 2022 juist minder ter zake doet, wellicht vanwege de beter gefaciliteerde thuiswerkmogelijkheden vergeleken met vier jaar geleden.

5. Verhuisplannen

Om een beeld te krijgen hoe de ondernemers hun toekomst zien, is gevraagd of de onderneming/organisatie plannen heeft om binnen drie tot vijf jaar te verhuizen (of een extra vestiging/locatie te willen openen). Ruim 11% heeft concrete verhuisplannen, hetzij binnen Apeldoorn of daarbuiten. Een kwart denkt erover na en geeft aan misschien te willen gaan verhuizen. De overige 64% heeft geen verhuisplannen.

Figuur 5 Verhuiscapaciteit ondernemers op korte termijn, 2022 (n=651)

Van de 11% die de komende drie tot vijf jaar gaat of wil gaan verhuizen, blijft twee derde in Apeldoorn, het overige deel verhuist naar een andere locatie buiten de gemeentegrenzen. De meeste verhuizingen naar buiten Apeldoorn vinden in de regio plaats: de Cleantechregio, regio Amersfoort en elders op de Veluwe zijn voornamelijk de bestemmingsregio's.

Tabel 6 Opgegeven redenen ondernemers om te willen verhuizen (data 2015 niet voorhanden) (2022: n=72)

Reden voor verhuizing	2018	2022
Te weinig ruimte op huidige locatie	37%	55%
Kosten huisvesting (huur, hypotheek, onderhoud etc.)	12%	28%
Betere bereikbaarheid per auto/ligging van vestiging	12%	14%
Betere bereik klantenkring, afnemers of leveranciers	23%	14%
Beleid gemeente/provincie/rijk	11%	14%
Te weinig parkeermogelijkheden op of rond huidige locatie	11%	11%
Imago van de huidige locatie	16%	7%
Personeelsbehoefte/situatie arbeidsmarkt	12%	6%
Milieueisen	2%	5%
Betere bereikbaarheid per openbaar vervoer	1%	3%
Te veel ruimte op huidige locatie	-	1%
Anders	29%	27%
Totaal	166%	184%

Aan de 11% van de ondernemers met een verhuiscapaciteit is ook gevraagd waarom zij (willen) gaan verhuizen. De redenen die ze opgeven zijn divers, maar ruimtegebrek, hoge kosten en betere bereikbaar-

heid zijn het meest opgegeven (zie tabel 6). Andere redenen voor verhuizing die worden genoemd (onder 'anders') zijn het samengaan van vestigingen of tijdelijk verhuizen door verbouwen van bestaande panden.

Vergeleken met 2018 zijn ruimtegebrek en kosten van huisvesting dit jaar vaker als reden voor verhuizing opgegeven. Voor meer dan de helft van de ondernemers die willen verhuizen is ruimtegebrek een reden. De bereikbaarheid van de klantenkring, imago van de locatie en personeelsbehoefte zijn juist minder vaak genoemd als verhuisredenen dan in 2018. Doordat men meer dan 1 antwoord kon kiezen, komt het totaal hoger uit dan 100%. Het percentage geeft aan hoeveel ondernemers het betreffende antwoord hebben gekozen.

Dat de meeste ondernemers niet meteen denken aan verhuizen zien we ook deels terug in de waardering van de huidige vestigingslocatie Apeldoorn. Gemiddeld wordt in 2022 een 7,6 gegeven aan Apeldoorn als vestigingslocatie. De tabel hieronder laat zien dat de ondernemers in de dorpen in 2022 het meest tevreden zijn over de vestigingslocatie. Zij waarderen dit met een 8. Ondanks dat de waardering vergeleken met 2018 voor alle stadsdelen is afgenomen, vindt de ondernemer Apeldoorn nog altijd een goede vestigingslocatie. Daarnaast is het resultaat in 2022 beduidend positiever dan in 2015.

Tabel 7 Waardering vestigingslocatie naar stadsdeel (2022: n=602)

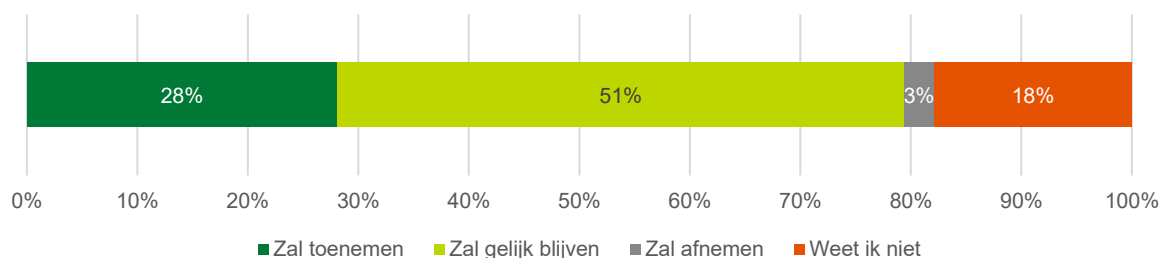
	2015	2018	2022
Binnenstad	6,7	8	6,7
Noordwest	7,4	8,3	7,6
Noordoost	7	8,1	7,8
Zuidoost	7,3	8,1	7,5
Zuidwest	7,1	8,6	7,6
Dorpen	7,1	8,4	8,0
Gemeente Apeldoorn	7,1	8,3	7,6

Kijken we naar de bedrijfsgrootte, dan zien we in de uitkomst weinig verschillen. Kennelijk waarderen zowel grote(re) bedrijven als zzp'ers Apeldoorn als vestigingslocatie en hangt de hoogte van het cijfer niet af van hoeveel personen er voor het bedrijf werkzaam zijn.

6. Arbeidsmarkt

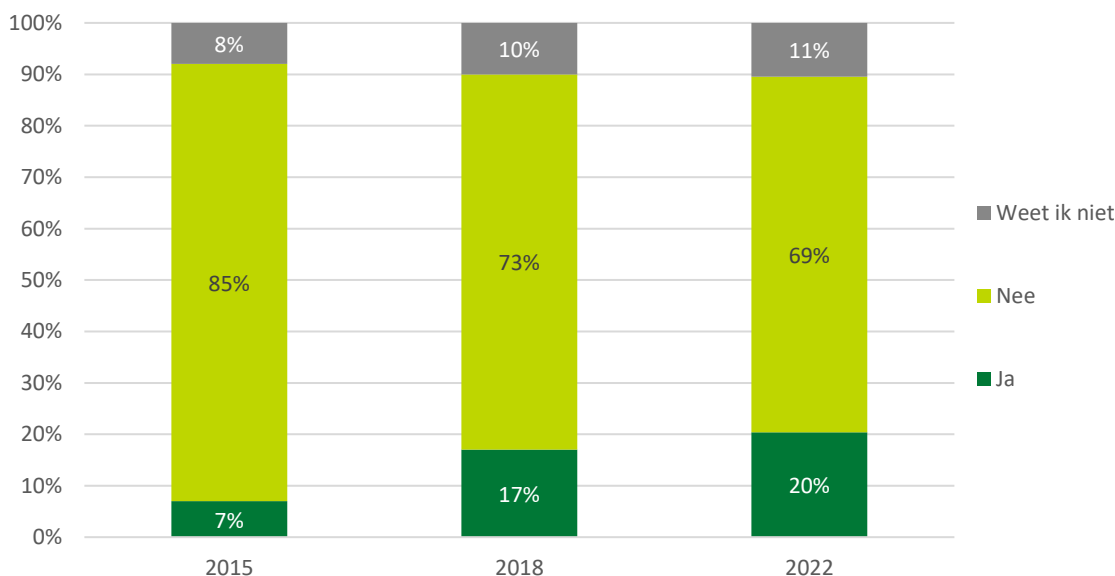
In de ondernemerspeiling kwam ook het onderwerp arbeidsmarkt aan de orde. Bijna dertig procent van de ondernemers verwacht een toename van behoefte aan personeel in de komende jaren. Dat was in 2018 ook zo. In 2015 bedroeg dit percentage nog vijftien procent.

Figuur 6 Verwachting ontwikkeling personeelsbehoefte in de komende 5 jaar, 2022 (n=651)

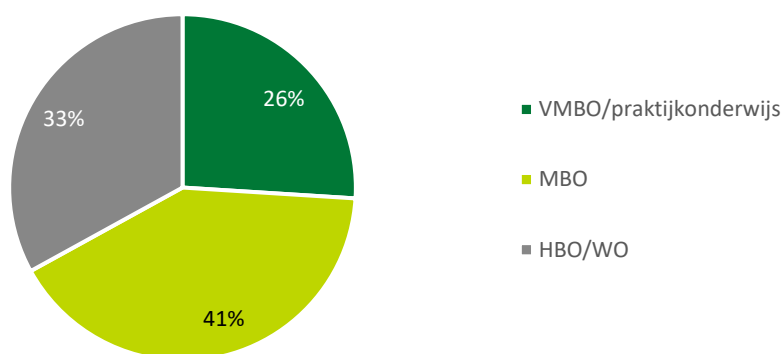
Op de vraag of het bedrijf/ de vestiging problemen ervaart bij het invullen van bepaalde functies, geeft de grote meerderheid (ook) in 2022 aan dat dit niet het geval is. Een vijfde deel van de ondernemers ervaart in 2022 wel problemen bij het vinden van het juiste personeel. Sinds 2015 is dit aandeel bijna verdrievoudigd, zo blijkt uit figuur 7. Het aandeel dat geen problemen ervaart nam juist af sinds 2015. We kunnen hieruit concluderen dat het volgens de ondernemers in de afgelopen jaren moeilijker is geworden om het juiste personeel te vinden voor het invullen van een functie in hun bedrijf.

Figuur 7 Aandeel bedrijven met problemen bij invullen functies, 2022 (n=651)

Volgens de 20% ondernemers die in 2022 aangeven problemen te hebben bij het invullen van functies, gaat het om functies op alle niveaus. Het volgende figuur laat de verdeling tussen de niveaus zien. MBO-functies zijn het moeilijkst in te vullen (41%), gevolgd door HBO/WO-functies (33%) en functies op VMBO-niveau (26%).

Figuur 8 Personeelsbehoefte ondernemers naar opleidingsniveau, 2022 (n=187)

Kijken we binnen de niveaus naar de typen functies waarin vooral personeelsbehoefte is, dan loopt dat tussen de niveaus nogal uiteen. In MBO-functies is er vooral behoefte aan personeel in de richtingen techniek en verkoop, terwijl er voor IT- en financiële functie op HBO/WO-niveau vooral moeilijk personeel te vinden is. De onderstaande tabel geeft hiervan een overzicht.

Tabel 8 Behoeftte personeel naar functierichting en niveau, 2022 (n=138)

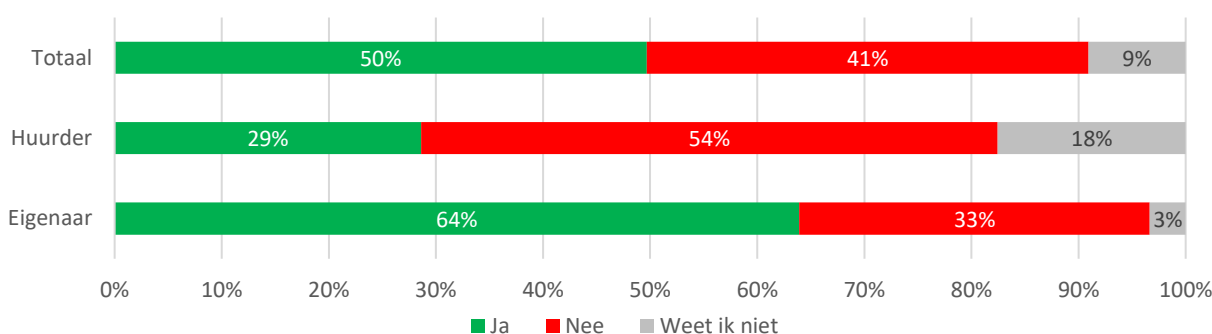
Functierichting	MBO	HBO/WO
Techniek	25%	12%
Verkoop	20%	11%
Administratie	11%	11%
Zorg/dienstverlening	11%	10%
Transport/logistiek	7%	3%
Financieel	6%	15%
IT	4%	16%
Management	3%	13%
Anders	13%	9%
Totaal	100%	100%

7. Energietransitie en circulariteit

Het laatste onderdeel van de vragenlijst gaat over de energietransitie en circulariteit. Zeker in deze tijd, met hoge energieprijzen, een onderwerp waar veel aandacht voor is in de media. Doordat dit onderdeel niet eerder is uitgevraagd, kan er geen vergelijking worden gemaakt met de uitkomsten van eerdere ondernemerspeilingen. Alle resultaten in dit hoofdstuk hebben enkel betrekking op de peiling van 2022.

Allereerst wordt er gekeken of de ondernemers al duurzaamheidsmaatregelen hebben getroffen in de afgelopen 2 jaar. De helft van de ondernemers geeft aan in de afgelopen periode in duurzaamheid te hebben geïnvesteerd. Het onderstaande figuur laat ook zien dat eigenaren vaker duurzaamheidsmaatregelen troffen dan ondernemers die hun pand huren.

Figuur 9 Hebt u in de afgelopen 2 jaar duurzaamheidsmaatregelen getroffen? (n=650)

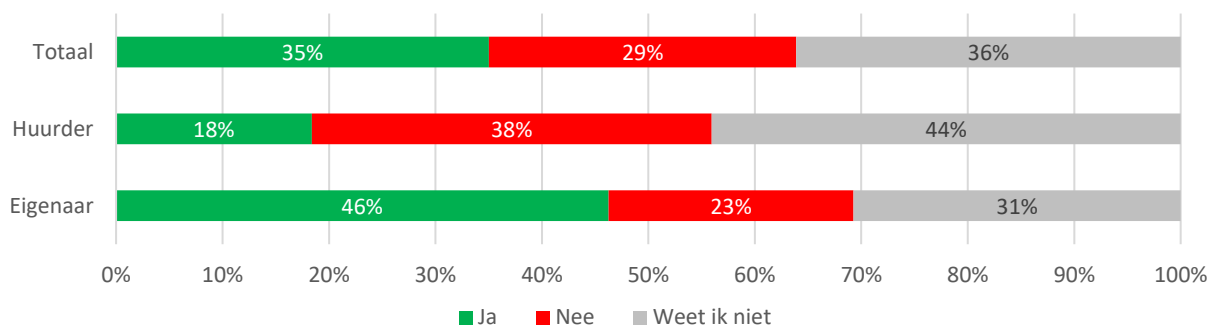
Kijken we naar het type maatregelen dat is getroffen door de groep die in duurzaamheid investeerde, dan zien we dat de aanschaf van zonnepanelen en het treffen van isolatiemaatregelen het vaakst zijn genoemd. Dit geldt voor zowel huurders als eigenaren. Huurders hebben daarnaast relatief vaak een (hybride) warmtepomp aangeschaft, terwijl eigenaren vaker hebben geïnvesteerd in biodiversiteit van het terrein en het vergroten van infiltratiemogelijkheden/ het afkoppelen van regenwater. Bij de andere maatregelen wordt door de ondernemers vaak de aanpassing van de verlichting (naar led) genoemd.

Tabel 9 Uitgevoerde duurzaamheidsmaatregelen in afgelopen 2 jaar, naar eigendomssituatie (n=323)

	Eigenaar (n=248)	Huurder(n=75)	Totaal (n=323)
Zonnepanelen	31%	22%	29%
Isolatie	23%	18%	22%
Duurzaam vervoer	10%	12%	10%
Meer groen/biodiversiteit terrein	9%	3%	8%
(Hybride) warmtepomp	6%	10%	7%
Elektrificatie van processen	6%	9%	6%
Vergroten infiltratie/afkoppelen regenwater	7%	1%	6%
(Bijna) energie neutrale nieuwbouw/uitbreiding	2%	1%	1%
Batterijen (voor opslag elektriciteit)	1%	0%	1%
WKO (Warmte Koude Opslag systeem)	0%	1%	1%
Anders	5%	25%	9%
Totaal	100%	100%	100%

Naast de vraag over welke maatregelen *de afgelopen jaren* al zijn getroffen, is ook gevraagd of de ondernemers in *de komende jaren* van plan zijn om duurzaamheidsinvesteringen te doen. Ongeveer een derde deel van hen antwoordt hierop bevestigend. Ook hierin zien we duidelijk dat eigenaren van een pand vaker van plan zijn om te investeren in duurzaamheidsmaatregelen dan huurders.

Figuur 10 Bent u van plan om in komende 5 jaar (aanvullende) duurzaamheidsmaatregelen te treffen? (n=648)

Zoomen we verder in op het type maatregelen dat de ondernemers willen gaan treffen, dan zien we dat de aanschaf van zonnepanelen ook de komende jaren nog de meest populaire maatregel is, zowel bij eigenaren als huurders. Daarnaast willen eigenaren vooral gaan investeren in de aanschaf van een (hybride) warmtepomp en batterijen, terwijl huurders juist vaker hun geld willen steken in het verbeteren van de isolatie. Onder 'anders' wordt door huurders en eigenaren onder meer de overgang naar ledverlichting en betere beglazing genoemd.

Tabel 10 Uit te voeren duurzaamheidsmaatregelen in komende 5 jaar, naar eigendomssituatie (n=228)

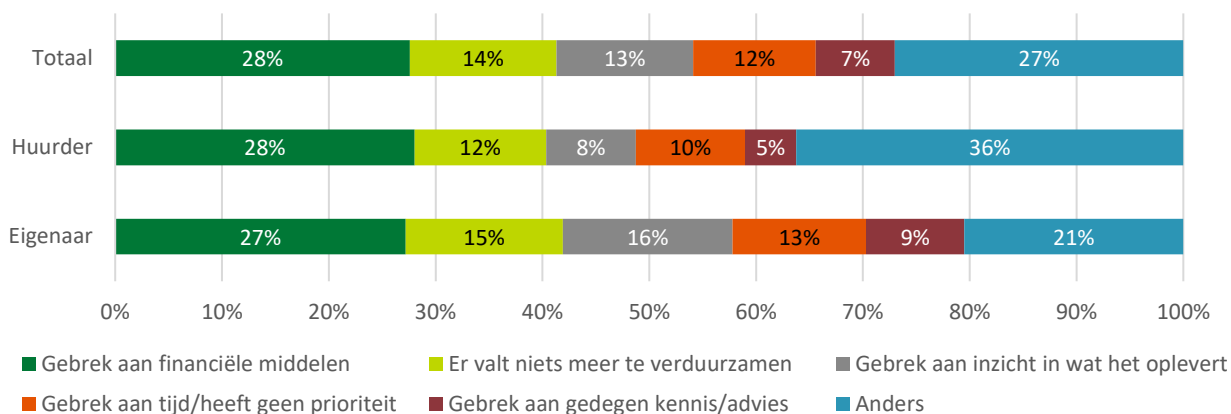
	Eigenaar (n=180)	Huurder (n=48)	Totaal (n=228)
Zonnepanelen	25%	25%	25%
(Hybride) warmtepomp	17%	10%	15%
Batterijen (voor opslag elektriciteit)	15%	8%	13%
Isolatie	11%	22%	13%
Duurzaam vervoer	10%	9%	10%
Elektrificatie van processen	7%	5%	7%
Vergroten infiltratie/afkoppelen regenwater	6%	3%	5%
Meer groen/biodiversiteit terrein	4%	6%	5%
Anders	2%	5%	3%
WKO (Warmte Koude Opslag systeem)	2%	4%	2%
(Bijna) energie neutrale nieuwbouw/uitbreiding	2%	2%	2%
Totaal	100%	100%	100%

Eerder in dit hoofdstuk was te zien dat met name huurders nog relatief weinig duurzaamheidsmaatregelen hebben getroffen, maar ook niet in de planning hebben om dit de komende jaren wel te gaan doen. De ondernemers is gevraagd wat hen weerhoudt om duurzaamheidsmaatregelen te treffen. Figuur 11 laat de redenen van de ondernemers zien.

Voor zowel huurders als eigenaren is het gebrek aan geld de voornaamste reden om geen duurzaamheidsmaatregelen te treffen. Eigenaren geven ook relatief vaak aan dat gebrek aan inzicht in wat het oplevert en gebrek aan kennis/advies meespeelt in hun keuze om niet te investeren in duurzaamheid. Huurders geven juist vaak een ander argument dan in de vragenlijst was vermeld. Hierbij geven ze vooral als toelichting dat het de taak is van de verhuurder om de duurzaamheidsmaatregelen te treffen.

Figuur 11 Wat weerhoudt u ervan om duurzaamheidsmaatregelen te treffen? (n=634)

Om ondernemers te stimuleren om (toch) verduurzamingsmaatregelen te treffen, wil de gemeente de ondersteuning voor bedrijven op het gebied hiervan uitbreiden. De ondernemers is gevraagd hoe zij het beste geholpen kunnen worden. Het meer inzicht verschaffen in de opties en (subsidie)regelingen die er zijn worden als belangrijkste behoeften gezien (zie tabel 11). Daarnaast zou het de ondernemers ook helpen als er extra financiële middelen beschikbaar zouden komen om het verduurzamen mogelijk te maken. Onder 'anders' wordt voornamelijk genoemd dat hulp van de gemeente voor de betreffende ondernemer niet van toepassing is, omdat ze thuis dan wel op locatie van opdrachtgevers werken of zelf niet de persoon zijn om een besluit over verduurzaming te nemen (bijv. door huren pand, VVE etc).

Tabel 11 Manieren voor gemeente bij het bieden van hulp bij het verduurzamen (n=632)

Onderdeel	Percentage
Inzicht in welke verduurzamingsopties en (subsidie)regelingen er zijn	25%
Extra financiële middelen naast de bestaande (subsidie)regelingen	18%
Scan voor mijn bedrijf	10%
Kunnen aansluiten bij collectieve (inkoop)acties	8%
Kennis en ervaringen van andere bedrijven/goede voorbeelden	7%
Kennis over wet- en regelgeving	5%
Samenwerken met andere bedrijven in mijn buurt/op het bedrijventerrein	5%
Anders	22%
Totaal	100%

Naast vragen over verduurzamingsmaatregelen zijn er ook vragen gesteld over het circulair maken van het productieproces of de dienst die de ondernemer aanbiedt. Het blijkt dat ongeveer een kwart van de ondernemers hierin nog geen stappen heeft gezet. De overige driekwart van de ondernemers heeft het

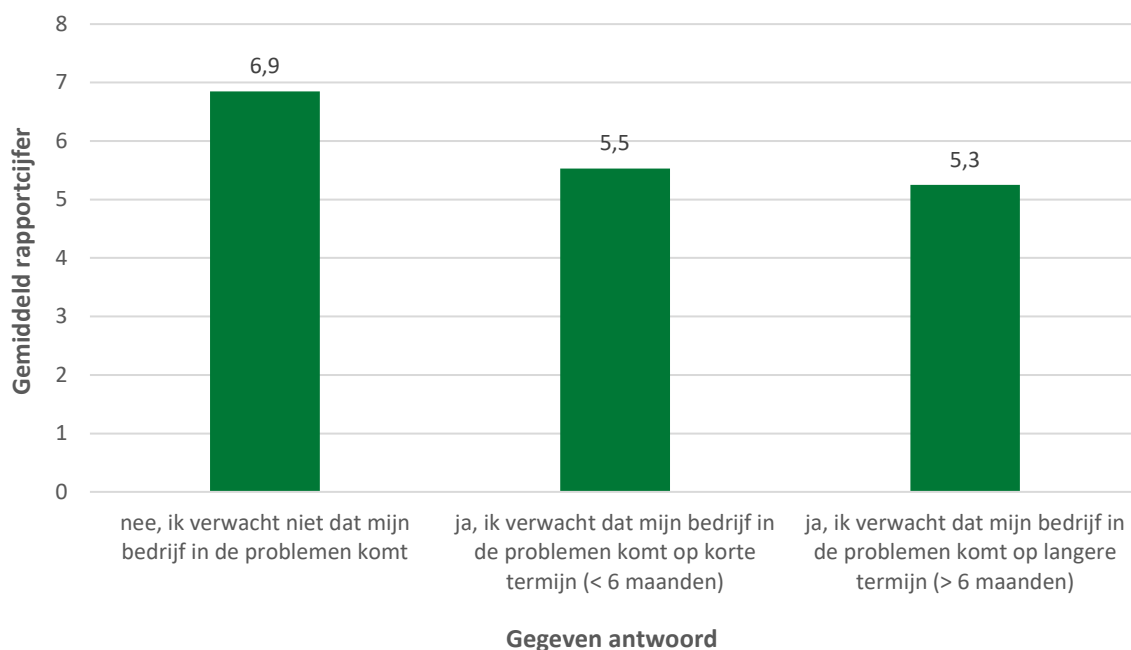
productieproces vooral circulair(der) gemaakt door het voorkomen van verspilling en het beter scheiden van afvalproducten. Daarin verschillen eigenaren en huurders nauwelijks van elkaar.

Effecten crises op bedrijfsvoering

Naast de reguliere vragen die aan de ondernemers gesteld zijn, zijn er dit jaar ook aanvullende vragen voorgelegd over de hoge energie- en grondstofprijzen en de effecten hiervan op de bedrijfsvoering. Uit de reacties van de ondernemers blijkt dat veel van hen last hebben van de stijgende energie- en/of grondstofprijzen. Vaak kan de ondernemer de hoge prijzen niet of moeilijk doorberekenen aan klanten. Om de gevolgen van de hoge prijzen voor hen zelf wat te beperken geven de ondernemers onder andere aan dat ze minder proberen te stoken of duurzaamheidsmaatregelen hebben getroffen om zo de kosten te drukken. Om de continuïteit van de bedrijfsvoering te waarborgen geeft een deel van ondernemers aan ook acquisitie te willen gaan plegen om nieuwe markten en productiemethoden aan te boren.

Gelukkig verwacht het overgrote deel van de ondernemers niet dat ze door de hoge prijzen problemen zullen krijgen met het betalen van hun energierekening of dat de productie in gevaar komt. De ondernemers zijn over het geheel genomen niet negatief gestemd over de ontwikkeling van de omzet, winst en orderportefeuille van het bedrijf. Wel zien we dat ondernemers die zich zorgen maken over de ontwikkeling van hun bedrijf het ondernemingsklimaat in Apeldoorn significant minder goed beoordelen. Figuur 12 hieronder laat dit ook zien. Hetzelfde zien we ook bij de ontwikkeling van de omzet: hoe kleiner men de kans op een dalende omzet acht, des te hoger beoordeelt men het ondernemingsklimaat.

Figuur 12 Verband zorgen over de ontwikkeling van het bedrijf en het rapportcijfer voor het ondernemingsklimaat

8. Kwalitatief onderzoek Ondernemersklimaat

Naast het kwantitatieve onderzoek is in maart 2023 ook een kwalitatieve verdieping van de antwoorden op de vragenlijst uitgevoerd. Hiervoor zijn 100 willekeurige respondenten benaderd op basis van een aselechte steekproef uit de groep ondernemers die de vragenlijst heeft ingevuld en aan heeft gegeven open te staan voor contact met de gemeente. 22 respondenten hebben hier positief op gereageerd. Met 17 respondenten heeft een telefonisch gesprek plaats gevonden. Van deze groep hebben 5 mensen aanvullend deelgenomen aan een rondetafelgesprek met de wethouder Economische Zaken. In de gesprekken kwam een grote diversiteit aan onderwerpen en ervaringen naar voren. Er zijn ondernemers die tevreden zijn over de contacten die zij hebben met de gemeente. “Bellen en mailen gaat gemakkelijk. Medewerkers zijn vriendelijk, goed bereikbaar en komen afspraken na”, aldus één van de ondernemers. Daarnaast zijn er ook ondernemers die weinig tot geen contact hebben met de gemeente en ook niet goed weten waarvoor zij als ondernemer terecht kunnen bij de gemeente en bij wie. Ondernemer: “Laat de gemeente een baken zijn om te weten wat er speelt en waar je terecht kunt.”

Een aantal ondernemers vraagt ook meer aandacht van de gemeente voor het ondernemen in hun wijk/dorp. Ook het ontbreken van nieuwe werklocaties voor bedrijfsverplaatsingen wordt genoemd als belangrijk aandachtspunt. Beter samenwerken met burgers en ondernemers en één aanspreekpunt voor ruimtelijke vragen werd ook genoemd als verbeterpunt. Ook is blijvende aandacht voor de bereikbaarheid van Apeldoorn en goede informatie/ondersteuning op het gebied van verduurzaming een belangrijk thema. Als positief punt werd de aandacht voor de vergroening van Apeldoorn genoemd.

Bijlage 1 Vragenlijst

Ondernemerspeiling 2022

Vragenlijst Ondernemerspeiling 2022

Fijn dat u mee wilt doen aan de Ondernemerspeiling 2022 van de gemeente Apeldoorn.

De gemeente peilt periodiek hoe u het ondernemings- en vestigingsklimaat in Apeldoorn ervaart.

Het kan zijn dat uw organisatie meerdere vestigingen heeft in Apeldoorn. Wilt u bij het invullen van de vragenlijst zoveel mogelijk uitgaan van uw eigen vestigingslocatie?

Indien een vraag niet van toepassing is op uw situatie kunt u n.v.t. invullen.

Het invullen van de vragenlijst neemt zo'n 10 à 15 minuten in beslag. Uw gegevens worden anoniem verwerkt.

U kunt aan de groene voortgangsbalk zien hoe ver u bent met beantwoorden. Klik op "Volgende" om te beginnen.

Vorige

Volgende

Ondernemerspeiling 2022

Achtergrondvragen

In welke sector is uw organisatie/vestiging hoofdzakelijk actief? (de belangrijkste activiteit die op of vanuit de vestigingslocatie wordt verricht)

(kies een antwoord)

Hoeveel arbeidsplaatsen heeft uw organisatie/vestiging op dit moment (in FTE, inclusief uzelf)?

- ☐ 1 of minder
- ☐ 2 tot 50
- ☐ 50 tot 100
- ☐ 100 tot 150
- ☐ meer dan 150
- ☐ weet niet
- ☐ geen antwoord

Onze bedrijfslocatie valt hoofdzakelijk te typeren als

- ☐ bedrijventerrein
- ☐ kantorenwijk
- ☐ binnenstad/centrum locatie
- ☐ woonwijk
- ☐ buitengebied/dorp
- ☐ niet locatiegebonden
- ☐ weet niet
- ☐ anders, namelijk

Vul hier uw antwoord in:

Ons bedrijfspand valt hoofdzakelijk te typeren als:

- ☐ winkelruimte
- ☐ bedrijfsverzamelgebouw
- ☐ kantoorruimte
- ☐ bedrijfsruimte (evt. i.c.m. kantoor)
- ☐ onderwijsruimte
- ☐ horecapand
- ☐ woonlocatie gebonden
- ☐ n.v.t.
- ☐ anders, namelijk

Vul hier uw antwoord in

Vorige

Volgende

Ondernemerspeiling 2022

Effect crises op uw bedrijfsvoering

De afgelopen jaren hebben de diverse crisissen veel gevolgen gehad voor de bedrijfsvoering, denk daarbij aan de coronacrisis, inflatie, stijgende grondstofprijzen, hoge energielasten en ook de tekorten op de arbeidsmarkt. Onderstaande vragen zijn er op gericht om een beter beeld te krijgen hoe uw bedrijf/ organisatie er nu voorstaat.

In welke mate heeft u last van de stijgende energielasten, gas en elektra?

- ☐ heel erg veel
- ☐ veel
- ☐ niet veel, niet weinig
- ☐ weinig
- ☐ heel erg weinig
- ☐ niet van toepassing
- ☐ wil ik niet zeggen

In welke mate heeft u last van de stijgende kosten voor grondstoffen?

- ☐ heel erg veel
- ☐ veel
- ☐ niet veel, niet weinig
- ☐ weinig
- ☐ heel erg weinig
- ☐ niet van toepassing
- ☐ wil ik niet zeggen

In welke mate heeft u last van het ontbreken van grondstoffen?

- ☐ heel erg veel
- ☐ veel
- ☐ niet veel, niet weinig
- ☐ weinig
- ☐ heel erg weinig
- ☐ niet van toepassing
- ☐ wil ik niet zeggen

Kunt u de stijgende kosten doorberekenen aan klanten?

- ☐ zeer moeilijk
- ☐ moeilijk
- ☐ niet moeilijk, niet gemakkelijk
- ☐ gemakkelijk
- ☐ zeer gemakkelijk
- ☐ niet van toepassing
- ☐ wil ik niet zeggen

Vorige

Volgende

Ondernemerspeiling 2022

Hoe ontwikkelt zich de omzet van uw bedrijf?

- ☐ zeer negatief
- ☐ negatief
- ☐ neutraal
- ☐ positief
- ☐ zeer positief
- ☐ niet van toepassing
- ☐ wil ik niet zeggen

Hoe ontwikkelt zich de winst van uw bedrijf?

- ☐ zeer negatief
- ☐ negatief
- ☐ neutraal
- ☐ positief
- ☐ zeer positief
- ☐ niet van toepassing
- ☐ wil ik niet zeggen

Is de orderportefeuille van uw bedrijf goed gevuld?

- ☐ zeer slecht
- ☐ slecht
- ☐ niet slecht, niet goed
- ☐ goed
- ☐ zeer goed
- ☐ niet van toepassing
- ☐ wil ik niet zeggen

Heeft u op dit moment voldoende personeel om te kunnen ondernemen?

- ☐ ruim onvoldoende
- ☐ onvoldoende
- ☐ precies goed
- ☐ voldoende
- ☐ ruim voldoende
- ☐ niet van toepassing
- ☐ wil ik niet zeggen

Welke maatregelen heeft u genomen om de stijgende kosten te beperken?

Vorige

Volgende

Ondernemerspeiling 2022

De volgende stellingen gaan over de **verwachte** (toekomstige) situatie binnen uw onderneming.

U kunt uw energierekening, door de stijgende energielasten, gas en elektra, niet meer betalen.

- ☐ zeer waarschijnlijk
- ☐ waarschijnlijk
- ☐ neutraal
- ☐ onwaarschijnlijk
- ☐ zeer onwaarschijnlijk
- ☐ niet van toepassing
- ☐ weet ik niet
- ☐ wil ik niet zeggen

Uw productie is in gevaar vanwege de stijgende grondstofkosten.

- ☐ zeer waarschijnlijk
- ☐ waarschijnlijk
- ☐ neutraal
- ☐ onwaarschijnlijk
- ☐ zeer onwaarschijnlijk
- ☐ niet van toepassing
- ☐ weet ik niet
- ☐ wil ik niet zeggen

Uw productie is in gevaar vanwege het ontbreken van grondstoffen

- ☐ zeer waarschijnlijk
- ☐ waarschijnlijk
- ☐ neutraal
- ☐ onwaarschijnlijk
- ☐ zeer onwaarschijnlijk
- ☐ niet van toepassing
- ☐ weet ik niet
- ☐ wil ik niet zeggen

De omzet van uw bedrijf is sterk dalend.

- ☐ zeer waarschijnlijk
- ☐ waarschijnlijk
- ☐ neutraal
- ☐ onwaarschijnlijk
- ☐ zeer onwaarschijnlijk
- ☐ niet van toepassing
- ☐ weet ik niet
- ☐ wil ik niet zeggen

Uw onderneming maakt zwaar verlies.

- ☐ zeer waarschijnlijk
- ☐ waarschijnlijk
- ☐ neutraal
- ☐ onwaarschijnlijk
- ☐ zeer onwaarschijnlijk
- ☐ niet van toepassing
- ☐ weet ik niet
- ☐ wil ik niet zeggen

De orderportefeuille van uw bedrijf is leeg.

- ☐ zeer waarschijnlijk
- ☐ waarschijnlijk
- ☐ neutraal
- ☐ onwaarschijnlijk
- ☐ zeer onwaarschijnlijk
- ☐ niet van toepassing
- ☐ weet ik niet
- ☐ wil ik niet zeggen

Vorige

Volgende

Ondernemerspeiling 2022

Door een gebrek aan personeel kan ik mijn producten of diensten niet meer aanbieden.

- ☐ zeer waarschijnlijk
- ☐ waarschijnlijk
- ☐ neutraal
- ☐ onwaarschijnlijk
- ☐ zeer onwaarschijnlijk
- ☐ niet van toepassing
- ☐ weet ik niet
- ☐ wil ik niet zeggen

U heeft afscheid moeten nemen van personeel.

- ☐ zeer waarschijnlijk
- ☐ waarschijnlijk
- ☐ neutraal
- ☐ onwaarschijnlijk
- ☐ zeer onwaarschijnlijk
- ☐ niet van toepassing
- ☐ weet ik niet
- ☐ wil ik niet zeggen

Welke maatregelen verwacht u nog te nemen? Bijvoorbeeld acquisitie nieuwe markten, verduurzaming, innovatie, kosten besparen.

Krijgt u signalen dat medewerkers in de problemen komen of zijn gekomen door o.a. de inflatie en de gestegen energiekosten?

- ☐ ja
- ☐ nee
- ☐ n.v.t.

Waaraan merkt u dat medewerkers in de problemen komen of zijn gekomen?

Maaht u zich zorgen dat door de huidige ontwikkelingen uw bedrijf in de problemen komt?

- ☐ nee, ik verwacht niet dat mijn bedrijf in de problemen komt
- ☐ ja, ik verwacht dat mijn bedrijf in de problemen komt op korte termijn (< 6 maanden)
- ☐ ja, ik verwacht dat mijn bedrijf in de problemen komt op langere termijn (> 6 maanden)
- ☐ hier wil ik niet op reageren

Vorige

Volgende

Ondernemerspeiling 2022

Ondernemersklimaat Apeldoorn

De volgende vragen gaan over de lokale omstandigheden die van invloed zijn op het gevoel dat u heeft over Apeldoorn als economische vestigingsplaats.

Een goed ondernemersklimaat is een werkwijze waarin de gemeente de ondernemers goed faciliteert en ondersteunt en op de hoogte is van de behoeftes en problemen van de ondernemers. Zodat hier passend beleid voor kan worden ontwikkeld, waardoor het goed ondernemen is in Apeldoorn

Hoe waardeert u het ondernemingsklimaat voor uw organisatie/vestiging in Apeldoorn? (1=zeer slecht, 10=zeer goed)

(kies een antwoord) ▼

Welke onderdelen wegen voor uw organisatie/vestiging het zwaarst bij de waardering van het vestigingsklimaat? (maximaal 3 antwoorden geven)

☐ Dienstverlening (persoonlijk/ digitaal)	☐ Vergunningverlening
☐ Gemeentelijke belastingen en heffingen (OZB, toeristenbelasting, precario, reclame belasting etc.)	☐ Ondersteuning van ondernemers en ondernemersverenigingen (bijvoorbeeld bij innovatie, energiebesparing, personeelsbehoefte, samenwerking in de sectoren etc)
☐ Regeldruk	☐ Handhaving
☐ Kansen op aanbesteden	☐ Bereikbaarheid van mijn locatie en parkeervoorzieningen
☐ Beschikbaarheid van werklocaties of uitbreidingsmogelijkheden	☐ Leefbaarheid en veiligheid
☐ Netwerken en branche contacten	☐ Starters- en ZZP-beleid
☐ Personeelsaanbod (arbeidsmarkt beleid)	☐ Aanwezigheid onderwijsinstellingen
☐ Iets anders, namelijk	

In hoeverre zet de gemeente zich naar uw mening in voor de verbetering van het ondernemingsklimaat?

- ☐ onvoldoende
☐ matig
☐ vrij goed
☐ goed
☐ weet niet/geen mening

Aan welke van de volgende onderwerpen moet de gemeente de komende jaren meer aandacht schenken? Meerdere antwoorden mogelijk (maximaal 3)

- ☐ Digitale bereikbaarheid (zoals glasvezel netwerken)
☐ Realisatie van nieuwe bedrijventerreinen
☐ Toekomstbestendig maken van bestaande werklocaties (bedrijventerreinen, kantoren, winkelgebieden, recreatieterreinen)
☐ Aantrekkelijke binnenstad
☐ Aantrekkelijke woonstad
☐ Energiebesparing en energietransitie
☐ Circulariteit/hergebruik grondstoffen
☐ Vergroening werklocaties (vergroten biodiversiteit)
☐ Onderwijs/arbeidsmarkt
☐ Aanbesteding door lokaal MKB
☐ Bereikbaarheid werklocaties per auto
☐ Bereikbaarheid werklocaties per openbaar vervoer
☐ Bereikbaarheid per fiets
☐ Faciliteren ondernemersverenigingen en samenwerkingsverbanden/versterken netwerken
☐ Versterken innovatiekracht/start ups/scale ups/koppeling onderwijs ondernemers
☐ Economische promotie en marketing
☐ Ondernijning (criminaliteit)
☐ Anders, namelijk:

Maakt u gebruik van de vaste aanspreekpunten voor ondernemers binnen de gemeente (relatiemanager bedrijven en/of Bedrijvencontactpunt)?

- ☐ ja, daar maken we actief gebruik van
☐ ja, daar maken we soms gebruik van
☐ nee, maar daar is wel behoefte aan
☐ nee, daar is geen behoefte aan
☐ weet niet

Wat is uw ervaring met uw relatiemanager c.q. het Bedrijvencontactpunt?

- ☐ Zeer positief
☐ Positief
☐ Neutraal
☐ Negatief
☐ Zeer negatief
☐ Weet niet/geen mening

Vorige

Volgende

Ondernemerspeiling 2022

Vestigingsmotieven en waardering huidige locatie

Samen met bedrijven, ondernemersverenigingen en andere overheden werkt de gemeente aan toekomstbestendige bedrijventerreinen en werklocaties. We kijken naar kansen en knelpunten op het gebied van economie, duurzame energie, klimaat, gezondheid en ecologie waarmee een aantrekkelijker vestigingsklimaat wordt gecreëerd en wordt toegewerkt naar energie neutrale en klimaatbestendige bedrijventerreinen en werklocaties.

Met welk rapportcijfer waardeert u uw huidige vestigingslocatie? (1=zeer slecht, 10 is zeer goed)

(kies een antwoord) ▼

Welke van de volgende punten vindt u aantrekkelijk aan uw huidige vestigingslocatie?

(Meerdere antwoorden mogelijk, maximaal 3)

- ☐ Dichtbij klantenkring
- ☐ Bereikbaarheid via de weg
- ☐ Bereikbaarheid per openbaar vervoer
- ☐ Beschikbaarheid grond/ruimte op de locatie
- ☐ Zichtbaarheid van de locatie
- ☐ Mogelijkheid voor uitbreiding
- ☐ Huurprijs/kosten huisvesting
- ☐ Beschikbaarheid personeel
- ☐ Aanwezigheid toeleveranciers/afnemers in directe omgeving
- ☐ Aanwezigheid van een parkmanagement organisatie of centrummanagement organisatie
- ☐ Representatieve uitstraling
- ☐ Duurzame/groene uitstraling
- ☐ Imago van Apeldoorn en regio
- ☐ Digitale infrastructuur (glasvezel netwerken)
- ☐ Anders, namelijk...

Vorige

Volgende

Ondernemerspeiling 2022

Waar bent u minder tevreden over m.b.t. uw huidige vestigingslocatie?

- ☐ Dichtbij klantenkring
- ☐ Bereikbaarheid via de weg
- ☐ Bereikbaarheid per openbaar vervoer
- ☐ Beschikbaarheid grond/ruimte op de locatie
- ☐ Zichtbaarheid van de locatie
- ☐ Mogelijkheid voor uitbreiding
- ☐ Huurprijs/kosten huisvesting
- ☐ Beschikbaarheid personeel
- ☐ Aanwezigheid toeleveranciers/afnemers in directe omgeving
- ☐ Aanwezigheid van een parkmanagement organisatie of centrummanagement organisatie
- ☐ Representatieve uitstraling
- ☐ Duurzame/groene uitstraling
- ☐ Imago van Apeldoorn en regio
- ☐ Digitale infrastructuur (glasvezel netwerken)
- ☐ Anders, namelijk...

Hoeveel vierkante meter heeft uw organisatie (ongeveer) op dit adres in gebruik?

Wat verwacht u ten aanzien van de behoefte aan oppervlakte de komende vijf jaar?

- ☐ Neem toe met ongeveer 25%
- ☐ Neem toe met ongeveer 50%
- ☐ Neem toe met ongeveer 75%
- ☐ Neem toe met ongeveer 100% of meer
- ☐ Zal gelijk zal blijven
- ☐ Neemt af met ongeveer 25%
- ☐ Neemt af met ongeveer 50%
- ☐ Neemt af met ongeveer 75%
- ☐ Neemt af met ongeveer 100%
- ☐ Weet ik niet

Als u gaat uitbreiden, voorziet u problemen bij uw uitbreidingsplannen?

- ☐ Ja
- ☐ Nee
- ☐ Weet ik niet

Op welke vlakken voorziet u problemen? (meerdere antwoorden mogelijk)

- ☐ vergunningverlening (o.a. stikstofdepositie)
- ☐ beschikbare ruimte
- ☐ financiering
- ☐ anders, namelijk:

Is uw onderneming/organisatie van plan binnen 3 tot 5 jaar te verhuizen en/of gaat u een nieuwe vestiging erbij openen?

- ☐ Ja
- ☐ Nee
- ☐ Misschien

Vorige

Volgende

Ondernemerspeiling 2022

Gaat u dan voor een nieuwe vestiging op zoek naar een locatie binnen de gemeente Apeldoorn?

- ☐ Ja
☐ Nee

Wat zijn voor u de redenen om mogelijk op zoek te gaan naar een nieuwe vestigingslocatie?
(Meerdere antwoorden mogelijk, maximaal 3)

- ☐ Te weinig ruimte op huidige locatie
☐ Teveel ruimte op huidige locatie
☐ Betere bereikbaarheid per auto/ligging van vestiging
☐ Betere bereikbaarheid per openbaar vervoer
☐ Betere bereik klantenkring, afnemers of leveranciers
☐ Milieueisen
☐ Kosten huisvesting (huur, hypotheek, onderhoud etc.)
☐ Imago van de huidige locatie
☐ Beleid Gemeente/provincie/rijk
☐ Te weinig Parkeermogelijkheden op of rond huidige locatie
☐ Personeelsbehoefte/situatie arbeidsmarkt
☐ Anders, namelijk...

Als u overweegt een nieuwe vestigingslocatie te zoeken buiten Apeldoorn, waar is deze dan gelegen?

- ☐ In de regio Stedendriehoek/Cleantech Regio
☐ Elders op de Veluwe
☐ Regio Arnhem/Nijmegen
☐ Regio Amersfoort/Barneveld
☐ Regio Zwolle/Kampen
☐ Randstad
☐ Elders, namelijk...

Welke (maximaal 3) van onderstaande aspecten zijn het belangrijkste bij uw beslissing om te verplaatsen of te blijven?

- ☐ Nabijheid treinstation
☐ Nabijheid en frequentie bus
☐ Nabijheid op-/afrit snelweg
☐ Parkeergelegenheid
☐ Stedelijk Centrum en voorzieningen (horeca, winkels, cultuur)
☐ Gemengde Woon-Werkomgeving
☐ Nabijheid soortgelijke bedrijven (clustering)
☐ Voorzieningen in gebouw
☐ Duurzaam (energiezuinig) gebouw
☐ Huurkosten
☐ Geen van bovenstaande

Heeft u voorkeur voor bestaande gebouwen of voor nieuwbouw?

- ☐ bestaand
☐ nieuwbouw
☐ geen voorkeur

Vorige

Volgende

Ondernemerspeiling 2022

Arbeidsmarkt

De volgende vragen gaan over uw behoefte aan personeel.

Wat verwacht uw organisatie/vestiging m.b.t. de personeelsbehoefte tussen nu en 5 jaar?

- ☐ Zal toenemen
☐ Zal gelijk blijven
☐ Zal afnemen
☐ Weet ik niet

Ervaart uw organisatie/vestiging problemen bij het invullen van bepaalde functies?

- ☐ Ja
☐ Nee
☐ Weet ik niet

Op welk niveau bent u op zoek naar personeel?

- ☐ Praktijkonderwijs/ VMBO
☐ MBO
☐ HBO/WO

Vorige

Volgende

Ondernemerspeiling 2022

Op welke functiegebieden op niveau MBO heeft uw organisatie/vestiging behoefte? Er zijn meerdere antwoorden mogelijk.

- ☐ techniek
- ☐ financieel
- ☐ administratie
- ☐ zorg/ dienstverlening
- ☐ management
- ☐ weet niet
- ☐ verkoop
- ☐ transport/ logistiek
- ☐ IT/ automatisering
- ☐ geen antwoord
- ☐ anders, namelijk

Op welke functiegebieden op niveau HBO en hoger heeft uw organisatie/vestiging behoefte? Er zijn meerdere antwoorden mogelijk.

- ☐ techniek
- ☐ financieel
- ☐ administratie
- ☐ zorg/ dienstverlening
- ☐ management
- ☐ weet niet
- ☐ verkoop
- ☐ transport/ logistiek
- ☐ IT/ automatisering
- ☐ geen antwoord
- ☐ anders, namelijk

Biedt u werk aan mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt?

- ☐ ja
- ☐ nee
- ☐ n.v.t.

Biedt u uw medewerkers doorlopend ruimte voor het ontwikkelen van vaardigheden en kennis?

- ☐ ja
- ☐ nee
- ☐ n.v.t.

Welke van de volgende samenwerkingsverbanden kent u? Meerdere antwoorden mogelijk

- ☐ NewTechPark
- ☐ Zorgplatform Apeldoorn
- ☐ Centrum voor Veiligheid en Digitalisering
- ☐ Apeldoorn IT
- ☐ Economische Alliantie
- ☐ Strategisch Netwerk Apeldoorn
- ☐ Cleantech Regio
- ☐ Toeristisch Platform Apeldoorn
- ☐ Centrummanagement Apeldoorn
- ☐ Apeldoorn Partners
- ☐ Geen enkele van bovenstaande

Vorige

Volgende

Energietransitie en circulariteit

Er is nog veel potentie in Apeldoorn om te verduurzamen en meer circulair te werken. Wij zijn benieuwd in hoeverre u op dit vlak al actief bent c.q. plannen heeft en of u bekend bent met de ondersteuningsmogelijkheden die geboden worden.

De gemeente wil de ondersteuning voor bedrijven op het gebied van verduurzaming uitbreiden.

Bent u eigenaar van uw vestigingslocatie of huurt u het pand?

- ☐ Ik ben eigenaar
☐ Ik ben huurder

Heeft u de afgelopen 2 jaar verduurzamingsmaatregelen getroffen op uw locatie?

- ☐ Ja
☐ Nee
☐ Weet ik niet

Welke verduurzamingsmaatregelen? Meerdere antwoorden mogelijk

- ☐ Zonnepanelen
☐ WKO (Warmte Koude Opslag systeem)
☐ Isolatie
☐ (Hybride) warmtepomp
☐ Meer groen op het terrein aangebracht/verhogen biodiversiteit
☐ Vergroten infiltratiemogelijkheden/afkoppelen regenwater
☐ Duurzaam vervoer (deelauto's, elektrische auto's, fietsstimulering)
☐ (Bijna) energie neutrale nieuwbouw/uitbreiding van bedrijfsbebouwing
☐ Elektrificatie van processen (voor het aardgasvrij maken van uw bedrijf)
☐ Batterijen (voor opslag elektriciteit)
☐ Anders, namelijk:

Bent u van plan om de komende 5 jaar (aanvullende) verduurzamingsmaatregelen te treffen?

- ☐ Ja
☐ Nee
☐ Weet ik niet

Welke verduurzamingsmaatregelen? Meerdere antwoorden mogelijk

- ☐ Zonnepanelen
☐ WKO (Warmte Koude Opslag systeem)
☐ Isolatie
☐ (Hybride) warmtepomp
☐ Meer groen op het terrein aangebracht/verhogen biodiversiteit
☐ Vergroten infiltratiemogelijkheden/afkoppelen regenwater
☐ Duurzaam vervoer (deelauto's, elektrische auto's, fietsstimulering)
☐ (Bijna) energie neutrale nieuwbouw/uitbreiding van bedrijfsbebouwing
☐ Elektrificatie van processen (voor het aardgasvrij maken van uw bedrijf)
☐ Batterijen (voor opslag elektriciteit)
☐ Anders, namelijk:

[Vorige](#)[Volgende](#)

Ondernemerspeiling 2022

Wat weerhoudt u ervan om maatregelen te treffen op het gebied van verduurzaming? Meerdere antwoorden mogelijk

- ☐ Er valt niets meer te verduurzamen
- ☐ Gebrek aan tijd/heeft geen prioriteit
- ☐ Gebrek aan financiële middelen
- ☐ Gebrek aan inzicht in wat het oplevert
- ☐ Gebrek aan gedegen kennis/advies
- ☐ Anders....

Met welke mogelijkheden tot ondersteuning op het gebied van verduurzaming bent u bekend? Meerdere antwoorden mogelijk

- ☐ Taskforce Zonne-energie – Omgevingsdienst Veluwe IJssel
- ☐ Energiefonds - Gemeente Apeldoorn
- ☐ Afkoppelen regenwater – Gemeente Apeldoorn
- ☐ Slim en Schoon reizen - Clean Tech Regio (o.a. mobiliteitsscan)
- ☐ Project Energiehaven/Smart Grid – bedrijvenpark Apeldoorn Noord OBAN/HVE
- ☐ Green Key – duurzaamheidskenmerk toeristische en recreatieve branche
- ☐ Ik ken deze mogelijkheden tot ondersteuning niet

Hoe zou u geholpen willen of kunnen worden om uw bedrijf verder te verduurzamen? Meerdere antwoorden mogelijk

- ☐ Inzicht in welke verduurzamingsopties en (subsidie)regelingen er zijn
- ☐ Kennis en ervaringen van andere bedrijven/goede voorbeelden
- ☐ Samenwerken met andere bedrijven in mijn buurt/op het bedrijventerrein
- ☐ Scan voor mijn bedrijf
- ☐ Kunnen aansluiten bij collectieve (inkoop)acties
- ☐ Kennis over wet- en regelgeving
- ☐ Extra financiële middelen naast de bestaande (subsidie)regelingen
- ☐ Anders, namelijk ...

Heeft u uw productieproces of dienst al meer circulair gemaakt? Meerdere antwoorden mogelijk

- ☐ Nee
- ☐ Ja, door hergebruik van afval
- ☐ Ja, door voorkomen van verspilling
- ☐ Ja, door beter scheiden van afvalproducten
- ☐ Ja, door minder primaire grondstoffen te gebruiken c.q. bestaande grondstoffen te hergebruiken
- ☐ Ja, door te onderzoeken of processen meer circulair (met minder grondstoffen en minder afval) kunnen
- ☐ Anders, namelijk...

Vorige

Volgende

Ondernemerspeiling 2022

Organisatiegraad

Samen sta je sterker. Uit het onderzoek Toekomstbestendige bedrijventerreinen van de Provincie Gelderland blijkt dat een vorm van organisatie op een bedrijventerrein een essentiële voorwaarde is om collectieve maatregelen te organiseren die de toekomstbestendigheid van het terrein kunnen bevorderen. Maar ook voor bedrijven buiten de bedrijventerreinen biedt samenwerking veel voordelen.

Bent u lid van een ondernemers- of belangenvereniging in Apeldoorn?

- ☐ ja
- ☐ nee

Van welke ondernemers- of belangenvereniging in Apeldoorn? Meerdere antwoorden mogelijk

- ☐ Bedrijvenkring Apeldoorn (BKA)
- ☐ Ondernemersvereniging Bedrijvenpark Apeldoorn Noord (OBAN)
- ☐ Coöperatie Ecofactorij
- ☐ Belangenvereniging Matenhoek
- ☐ Federatie Apeldoornse Ondernemers (FAO)
- ☐ Centrum Management Apeldoorn (CMA)
- ☐ Ondernemersvereniging Apeldoornse dorpen (Bemivo, Lomivé, KOV, UO, HZV, IKEL)
- ☐ Apeldoorns Business Collectief (ABC)
- ☐ VNO-NCW Midden
- ☐ Eén van de sector platformen (Toeristisch Platform Apeldoorn, Zorgplatform, Apeldoorn IT, NewTechPark, Apeldoorn Partners)
- ☐ Anders, namelijk:

Zijn er nog zaken die in deze Ondernemerspeiling niet aan de orde zijn gekomen, maar die u wel graag wilt meegeven, dan kunt u die hier aangeven.

Mogen wij uw e-mailadres om in de toekomst via e-mail met u te communiceren? Hieronder kunt u aangeven waarvoor wij uw e-mailadres mogen gebruiken. Er zijn meerdere antwoorden mogelijk.

- ☐ Resultaten Ondernemerspeiling 2022
- ☐ Volgende ondernemerspeiling(en)
- ☐ Informeren over actualiteiten via een nieuwsbrief Ondernemen055

Mijn e-mail adres

Vorige

Volgende

Ondernemerspeiling 2022

Einde vragenlijst

Dit is het einde van de vragenlijst. Hartelijk dank voor uw medewerking.

Heeft u vragen over verduurzaming/energiebesparing, maatschappelijk ondernemen of andere vragen aan de gemeente Apeldoorn? Neem dan contact op met Bedrijvencontactpunt via bedrijvencontactpunt@apeldoorn.nl.

Klik op Verzenden om af te sluiten.

Vorige

Verzenden

Bijlage 2   Overzichtskaart stadsdelen Apeldoorn

